

Zaskrbljenost je povsem upravičena

Casnikarji, ki spremljajo parlamentarno delovanje, so povedali, da se je zdelo v torek v palači Montecitorio v Rimu, kot da bi eksplozirala bomba, ko je med poslance treščila vest, da objavlja tednik »Espresso« v svoji zadnji številki daljši članek, ki prikazuje »resnično« ozadje Morove ugrabitve in njegove nasilne smrti. Pisec članka namreč omenja vrsto demokristjanskih veljakov in samega notranjega ministra Rognonija, ki jim je bilo za časa Morovega jetništva baje marsikaj znanega, med drugim to, da se je nudila priložnost za aretacijo pripadnikov »glavnega stana« rdečih brigad. Članek omenja nekega »dobrega« in skesanega brigadista, ki je baje povedal, da sta za ugrabitev Alda Mora dejansko odgovorna dva parlamentarca, ki sta lahko računala na podporo neke vatikanske osebnosti, ugrabitev samo pa naj bi bila izvedla skupina orožnikov, ki je pobila vse člane Morove osebne straže iz bojazni, da jih slednji ne bi prepoznali.

Kot vidimo, gre za pravo pravcato kriminalno zgodbo, ki pa utegne v tem trenutku povzročiti hud živčni pretres ter imeti takšne politične posledice, kakršnih si zdaj nihče ne more niti predstavljati. Pri vsem tem se je treba vsekakor strinjati s tistimi časnikarji, ki trdijo, kako je skrajni čas, da vlada brez ovinkov obrazloži javnosti vse, kar ji je znanega v zvezi z Morovo ugrabitvijo in njegovo nasilno smrtjo. Pristojna sodna oblast pa mora nemudoma ugotoviti, ali ustrezajo resnici trditve pisca sestavka v tedniku »Espresso« in temu ustrezno takoj ukrepati, pa naj gre za še tako znane politične veljake.

Politično življenje v Italiji je danes tako skrotovičeno, da ji zlahka ne moreš do dna. Kar se ti danes zdi le plod bujne domišljije, se že jutri lahko izkaže za nekaj resničnega. Kljub temu pa je pri celotni zadevi le čudno, da je že omenjeni italijanski tednik prišel na dan s takim člankom prav v trenutku, ko je Andreottijeva vlada odstopila in so se začela pogajanja za sestavo nove vlade. Se ne bo morda sčasoma izkazalo, da je šlo le za določeno obliko pritiska, naj se politično življenje v državi zaobrne v tako ali drugačno smer? Naj že bo kakorkoli, tudi ta primer kaže, kako je povsem upravičena zaskrbljenost za nadaljnji razvoj dogodkov v italijanski državi.

V znamenju povezave med manjšino in matico

OBISK ENOTNE SLOVENSKE DELEGACIJE V LJUBLJANI

Na povabilo predsednika Skupščine Socialistične republike Slovenije Milana Kučana in predsednika slovenske vlade dr. Antona Vratuše je bila v ponedeljek, 5. t.m., na uradnem obisku v Ljubljani enotna delegacija slovenske narodne manjšine v Italiji. Delegacijo so sestavljali predstavniki komunistične partije, Slovenske skupnosti, socialistične stranke, Slovenske kulturno-gospodarske zveze, Sveta slovenskih organizacij ter trije predstavniki iz Beneške Slovenije. Šlo je torej za takšno sestavo delegacije, kakršna se je bila izoblikovala že pred kakima dvema letoma, ko so se začeli pogosti neposredni stiki s predsednikom rimske vlade, z najvišjimi predstavniki parlamenta in glavnimi voditelji italijanskih vsedravnih strank.

Obisk v Ljubljani je bil za slovensko narodno manjšino prav gotovo važen, saj je med drugim nudil priložnost, da so predstavniki Slovencev v Italiji obrazložili najvišjim zastopnikom političnega življenja v matični Sloveniji, kakšno stopnjo so dosegla prizadevanja slovenske manjšine za doseglo zaščite njenih osnovnih pravic, skratka prizadevanja za njeno globalno zaščito. Slovenija in Jugoslavija pa imata tudi na osnovi mednarodnih pogodb pravico in dolžnost, da se zanimata za življenje slovenske manjšine v Italiji.

Obisk enotne delegacije slovenske narodne manjšine v Ljubljani pa je bil tudi zaradi tega važen, ker je sovpadel s trenutkom, ko so se

v Trstu in celotni deželi Furlaniji - Julijski krajini začeli intenzivneje oglašati ljudje in krogi, ki odločno nasprotujejo globalni zaščiti manjšine, kar je med drugim odraz želje in tudi pričakovanja, da ne bi prišlo do večjega razumevanja in tesnejšega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo, kot ju jasno predvidevata črka in duh osimskega sporazuma.

Prepričani smo, da so zastopniki slovenske manjšine v Italiji natančno obrazložili najvišjim predstavnikom matične Slovenije sedanje stanje v deželi Furlaniji-Julijski krajini, kar se tiče boja za priznanje in uzakonitev manjšinskih pravic kot tudi splošnih prizadevanj za večje sodelovanje in razumevanje med sosednjima državama in njunimi narodi.

Iz skupnega poročila, ki je bilo objavljeno, je razvidno, da so predstavniki matične Slovenije ponovno poudarili, kako sta tako Slovenija kot Jugoslavija trdno odločeni podpirati upravičene zahteve manjšine po globalni zaščiti, saj je taka zaščita med drugim predvidena v osimski pogodbi.

Mimo vseh drugih ugotovitev bi na tem mestu radi še opozorili, kako smo zelo zadovoljni, da se je tudi ob tej priložnosti uresničilo eno temeljnih načel, ki smo ga v našem listu vedno zagovarjali, in sicer, kako sta za uspeh manjšinskega političnega boja nujni enotnost manjšine ter tesna povezava z matičnim narodom.

Med izrazitim antiklerikalizmom in globoko vero

Objavljamo iz hrvaškega verskega lista »Glas koncila« prevod sestavka, ki zelo nazorno osvetljuje verske razmere v Mehiki, še posebej v luči zelo uspelega nedavnega papeževega obiska.

(Ured.)

Pred prihodom papeža Janeza Pavla II. v Mehiko, so levo usmerjeni politiki nasprotovali vsakršnemu papeževemu javnemu nastopu. Papež ne bi smel, vozeč se z avtomobilom po ulicah, blagoslavljal ljudi, ki so ga čakali. To naj bi bila žalitev ustave, ki prepoveduje vsako bogoslužje zunaj liturgičnega prostora.

V mehiški ustavi je določena stroga ločitev Cerkve od države. Vladni krogi pa zavračajo

kot neosnovano vsako polemiko o papeževem blagoslavljanju na ulicah.

Po mehiški ustavi je prepovedan verouk, duhovnikom je odvzeta pasivna in aktivna volilna pravica, duhovniško službo lahko opravljajo samo duhovniki, rojeni v Mehiki, cerkveni redovi so ukinjeni. Vendar se današnja država ne drži povsem strogo teh ustavnih določb.

Na drugi strani pa je v Mehiki znana tradicionalna povezava Cerkve z ljudstvom, tako da so Mehikanci verjetno najbolj veren narod na svetu. 96 odstotkov prebivalstva je katoličanov, od teh 70 odstotkov praktikantov. Šte-

RADIO TRST A

□ NEDELJA, 11. februarja, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 9.45 Nediški zvon; 10.30 Utripli prosvetnega življenja; 11.00 Kratka poročila; 11.05 Mladinski oder: »Popotovanje naše Jelice« (Josip Vandot - Tinka Čelan); 11.35 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Glasba po željah; 13.00 Ljudje pred mikrofonom; 13.20 Poslušajmo spet; 14.00 Kratka poročila; 15.00 Šport in glasba; 19.00 Poročila.

□ PONEDELJEK, 12. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Mozaik melodij in ritmov; 9.30 Vroči svinec; 10.00 Kratka poročila; 11.00 To je bila zabava; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Radi smo jih poslušali; 12.00 Kdo je na vrsti; 12.20 Vesela glasba; 13.00 Poročila; 13.15 Slovenski samospevi; 13.30 Socialna problematika; 14.00 Novice; 14.10 Kulturna beležnica; 14.20 Glasbeni ping pong; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Žive povestice; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Čas in družba; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ TOREK, 13. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Mozaik melodij in ritmov; 9.30 Filološki utrinki; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Radio za šole: Oddaja za otroški vrtec; 11.00 A. J. Cronin: »Angeli noči«; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Z glasbo po svetu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Literarni utrinki; 14.20 Od prvih uspehov do danes; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Pogledjmo v izložbo plošč; 16.30 Čudoviti otroški svet; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ SREDA, 14. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Koder teče, ondod moči; 9.00 Kratka poročila; 9.30 Kaj nam pomenijo danes?; 9.40 Iz zborovske zakladnice; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.45 Radio za šole: Oddaja za prvo stopnjo osnovne šole; 11.00 Ljudje in dogodki; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Radio klopotača; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 Mladi pisci; 14.20 Ključite Trst 31065; 15.30 Kratka poročila; 16.30 Otroci pojo; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Intervju«, radijska igra (Matjaž Kmecl), RO; 19.00 Poročila.

□ ČETRTEK, 15. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Jutranji almanah; 9.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Koncert sredi jutra; 10.45 Radio za šole: Oddaja za drugo stopnjo osnovne šole; 11.05 A. J. Cronin: »Angeli noči«; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska revija »Cecilijanka 1978«; 13.45 Gospodarska društva v deželi; 14.00 Novice; 14.10 Danes bomo govorili o...; 14.30 Glasbene oblike in izrazi; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Priročnik lahke glasbe; 16.30 Kje je napaka?; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Epigram kot literarna oblika in njegov razvoj; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ PETEK, 16. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Ženska stran neba; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Mozaik melodij in ritmov; 10.00 Kratka poročila; 10.30 Jezik za zobe; 11.00 Radio za šole: Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Kratka poročila; 12.00 V starih časih; 13.00 Poročila; 13.15 Z revije »Primorska poje« 1978; 14.00 Novice; 14.10 Mladi znanstveni raziskovalci; 14.20 Gremo v kino; 15.00 Jugotonov express; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Zgodovina rock in pop glasbe; 16.30 Otroški vrtljak; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 Po sledovih izumrlih živali; 18.20 Za ljubitelje operne glasbe; 19.00 Poročila.

□ SOBOTA, 17. februarja, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.05 Radijski trim; 9.00 Kratka poročila; 9.05 Kulturna rubrika Primorskega dnevnika; 10.00 Kratka poročila; 11.00 Z jugoslovanskimi pevci in ansambli; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Na goriškem valu; 12.00 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.15 pa se sliš, slovenske ljudske pesmi; 14.00 Novice; 14.10 Slovenske povojne revije v Italiji; 14.30 Vse lépo, vaš Peter!; 15.30 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kratka poročila; 18.05 »Mreža za veter«, radijska drama (Vlado Vukmirovič - Majda Skrbinšek), RO; 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Med izrazitim antiklerikalizmom in globoko vero

■ nadaljevanje s 1. strani

vilne božje poti, mnoge praznične slovesnosti, z živim sodelovanjem ljudstva, pričajo, kako je Cerkev zakoreninjena v tem ljudstvu. Mehika z 9.400 duhovniki je na vrhu lestvice duhovnikov v latinsko-ameriških državah. Okrog 20 tisoč redovnic in 2.650 bogoslovcev priča o odprtosti mehiških državljanov za duhovniške poklice. Znotraj mehiškega katolicizma srečamo konservativna in tudi skrajno napredna stališča. Znan je na primer »rdeči« škof iz kraja Cuernavaca Segio Mendez Arceo, ki zagovarja dialog med kristjani in marksiisti. (Pred kratkim ga je sprejel v avdijenci papež Janez Pavel II.)

Cerkev v Mehiki je vsekakor zelo živa, čeprav za državo uradno ne obstaja. Duhovniki

in Cerkvi nenaklonjene kroge papežev obisk ni zaželen, pomeni ta obisk takšno versko svečanost, kakršne v zgodovini te države še ni bilo.

(Glas koncila, 4.2.1979)

—o—

Slovenska skupnost v Dolini

V petek, 2. t. m. se je sestala na redni seji sekcija SSK za občino Dolino. Prisotni odborniki so vzeli v pretres sedanje politično stanje v naši občini ter negativno ocenili delovanje občinske uprave, ki ni kos ne samo postopnemu reševanju splošnih političnih programov, kot so zaposlovanje mladine v okviru občinskih nalog, urejanje prevoznih povezav v notranjosti pokrajinskega konzorcija, planiranje vpeljavitve zdravstvene reforme ter uresničevanje vseh nalog, ki jih narekuje zakon o pravični stanarini, ampak tudi ni kos razumevanju ter zadoščanju najnujnejših potreb naših prebivalcev, kot so popravila v občinskih vrtcih in šolah ter v luči novih dejstev izdelave variante hitre ceste ter popravila poljskih in asfaltnih cest.

Sekcijski odbor je nato sklenil podpreti pobudo komisije za ženska vprašanja ter sklicuje sestanek o družinskih posvetovalnicah, ki bo v petek, 2. marca, ob 20. uri v prostorih občinske hiše v Ricmanjih. Odbor je v tej zvezi z zadovoljstvom ugotovil veliko zanimanje naših žensk za to specifično problematiko ter bo sledil z največjo pozornostjo izvajanju te pomembne pridobitve za vso našo skupnost.

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo, da sta se uredništvo in uprava Novega lista preselila v ulico Valdriovo 36, prvo nadstropje.

živajo med ljudstvom ugled, čeprav v javnosti ne smejo nositi duhovniške obleke. Cerkve in svetišča so polna vernikov, čeprav so cerkve last države in so katoliški Cerkvi samo dane v uporabo. Četudi stari antiklerikalizem še ni izumrl, je kljub temu vera mehiškega ljudstva zelo živa. Čeprav za nekatere politike

Generalni konzul Renko se je poslovil

Pred dnevi je zapustil Trst jugoslovanski generalni konzul Ivan Renko, ki je bil več kot štiri leta najvišji zastopnik Jugoslavije v Furlaniji - Julijski krajini in v drugih italijanskih deželah, za katere je pristojen generalni konzulat v Trstu. Za časa njegovega službovanja v našem mestu so italijansko - jugoslovanski odnosi dosegli stopnjo, ki je edinstvena v vsej zgodovini stikov med obema državama in ki postavlja temelje za nadaljnje, v mnogih pogledih naravnost izvirno sodelovanje. Generalni konzul Ivan Renko med svojim službovanjem v Trstu ni bil v vsem tem pomembnem dogajanju pasiven gledalec, temveč moder svetovalec in vzpodbujevalec še tesnejših stikov

in zlasti prepričan ter odkrit zagovornik vestransko odprte politike med obema državama. Zato ima nemajhne zasluge za sedanje stanje odnosov med Italijo in Jugoslavijo.

Zamejski Slovenci se ga bomo še posebej s hvaležnostjo spominjali, saj je bil vedno pripravljen, da nam po svojih močeh priskoči na pomoč. Globoko hvaležni so mu zlasti naši bratje v Benečiji, ki jim je bil ob strani ob strahotnem potresu leta 1976 in ko je bilo nato treba združiti sile za obnovo razdejanih domov.

Prepričani smo, da zamejski Slovenci lahko še računajo na Ivana Renka, čeprav ga ni več v Trstu.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so se udeležili pogreba dragega očeta in tasta

IVANA POŽARJA

ali so mu na kakršenkoli način izrazili svoje sočutje.

Družina Požar ter Zinka in Darko Cerkvenc

Trst, 7.2.1979

PISMA UREDNIŠTVU

Spoštovani gospod urednik,

dovolite, da komaj zdaj, ker sem bil zadržan, odgovorim na prispevek v Vašem cenjenem listu (21. decembra 1978), ki naj bi bil polemičen zapis na moje pismo, objavljeno 7. decembra lani prav tako v »Novem listu«.

Predvsem bi rekel, da je uvodni odstavek čudaški, saj avtor trdi, kakó misli, kdor se pod svojim člankom podpiše, »da je v posesti resnice«. Kaj hoče s tem reči? Da ve za resnico samo pisec, ki se, kakor je to naredil on, ne podpiše?

Pripombe, ki sledijo, pa so v bistvu odveč, ker se ne tičejo obravnavanega argumenta. Na predavanju v Donizettijevi ulici, v članku, ki ga je o njem objavil »Novi list«, in v mojem pismu, je govor o zadržanju cerkvene hierarhije na Slovenskem do rimske vladavine v času pred drugo svetovno vojsko. Nismo (in tudi jaz nisem) obravnavali vprašanja, kako sta se slovenski in jugoslovanski episkopat vedla do Slovencev in Hrvatov v Italiji, pač pa smo (in sem) obravnavali vprašanje o razlogih, zavoljo katerih je nastala revija »Dejanje«. In približ sem, in to potrjujem tudi zdaj, da se je »Dejanje« rodilo, ker so Kocbek in številni drugi katoliški razumniki o vprašanih evropskega političnega razvoja imeli čisto drugačne poglede kot vodilni cerkveni možje. Vatikan takrat seveda ni bil nič boljši od letih, o tem nas jedrnato in neizpodbitno pouči monsignor dr. Rudolf Klincec v pravkar izšli postumni knjigi na str. 73. V isti knjigi pa na strani 107 dr. Janko Kralj, ki je imel glede katolištva tudi vse dokumente v rdu, piše: »Po tej poti drvi Cerkev v propast in pripravlja pri nas tla za komunizem«.

Gre torej za aktivno politiko, zato nima smisla govoriti o enciklikah, saj je »fašistična norost«, kot je tedaj rekel don Sturzo, zajela tudi visoke cerkvene kroge. Žal na Slovenskem ni bilo, kot sem rekel, nič boljše, čeprav bolj v sordini, kar pa se je odkrito pokazalo, ko so vrli predstavniki SLS šli »poklanjat rožice možu, ki je dal Slovence streljati v hrbet« v Bazovici, kot poudarja Lojze Ude.

Gotovo »Novi list« ima premalo prostora za dolgo razpravo o tem, vendar sem pripravljen nanjo, če se bo diskutant pošteno podpisal, da bom vedel, s kom govorim.

Glede vloge baskovskih, katalonskih in drugih katoličanov v španski državljanski vojski se seveda rajši držim mnenja uglednih kristjanov, kakršni so Maritain, Sturzo, itd., kot pa zagovornikov cerkvenih mož za vsako ceno.

Prav nobene veljave nima stavek, kjer pisec (govor je o Kocbeku) pravi: »Kritiki, še tako dobronamerni, niso nikdar največji možje svojega časa.« Kdo pa je omenjal »kritike«? Kocbek je pesnik in mislec. Da pa pesniki, od Danteja dalje, niso bili veliki, ker so se spoprijemali s prečimi vprašanji svojega časa, tega vendar naš diskutant ne bo tolmačil ljudem, ki smo kajpada na tekočem o zadnjih sedemsto letih evropske kulturne zgodovine!

In nazadnje še pripomba o Kocbeku vidcu.

Nisem trdil in ne trdim, da je bil Kocbek v Evropi edini, ki je uvidel, da se katolištvo v razmerju do marksizma ne bo smelo več zanašati na naslonitev na moč državnih aparatov, ampak da bo moralo nastopiti z neposrednim stvariteljskim prijemom. Ni bil sam v Evropi, bil pa je na Slovenskem najbolj elitna osebnost, ki je tako stališče zagovarjala. In če je to res, če je pred papežem Janezom XXIII. in pred encikliko »Populorum progressio« Pavla VI. v svojih spisih (glej Dejanje 1938., 1939., 1940., 1941.) to eminentno povedal, potem naj kulturni zgodovinar namesto izraza »videc«

uporabi drugega, enakovrednega, če hoče, resnica pa bo vendar ostala ista.

Nisem pa rekel, »da je Kocbek napovedal socializem, kakršen se je s težavo uveljavil v nekaterih evropskih deželah«, pač pa sem napisal »da si je Kocbek predstavljal sodelovanje s takim socializmom, kakršen se s težavo komaj zdaj uveljavlja v evropskih deželah«. Pri tem mislim seveda na zahodne evropske dežele, ne na vzhodne, kjer so se komunistične vladavine uveljavile brez težave, ko pa jih je namestila sovjetska vojaška sila.

Socializem, kakršnega si je zamišljal Kocbek, pa dopušča svetovnonazorski pluralizem v tisku, kulturi, društvenem življenju itd. Seveda si je tak pluralizem težko predstavljati brez pluralističnega političnega življenja, in v tem vidim pomanjkljivost Kocbekove koncepcije; vendar bo zamisel o kreativnem razmerju krščanstva do socialnega razvoja sveta (Populorum progressio) Kocbeku slovenska zgodovina nedvomno priznala.

In ponavljam to, kar sem že nekeje napisal: ne gre na Kocbekov rovaš, če je razvoj pri nas šel v smer, ki za zahodno Evropo ni veljaven. Da pa smo Slovenci zgodovinsko, politično, značajske in kulturno dediči in skromni soustvarjalci zahodnega evropskega kulturno-civilizacijskega bogastva, o tem je odveč sleherna razprava.

Boris Pahor

PS. Morebitne bralce mojega pisma v »Novem listu« z dne 7.12.79 prosim, da v 8. vrsti od spodaj navzgor popravijo besedo »kontingenta« v »kon-tinentnega«.

POJASNILO IZ TOLMINA

»Vaš članek "Če kraj ne vidi lastne koristi" z dne 2.11.1978 me je spodbodel, da vam, kot eden izmed "občinskih dejavnikov", napišem nekaj besed v odgovor. Upam, da to lahko tudi nekoliko dopolni vašo precej enostransko informacijo.

Najprej k zaključku vašega članka. V njem pravite, da bi bilo potrebno o kulturnih zadevah odločati na višji ravni. Naj vam povem samo to, da naša ustava predvideva, v veliki meri pa je tako tudi v praksi, da delovni ljudje in občani čim bolj neposredno odločajo o vseh stvareh, ki jih zadevajo. Tako tudi kultura ne more biti samo domena neke elite, še posebej zato ne, ker zanj vsi občani SFRJ tudi denarno prispevamo.

Kar pa se tiče konkretno arheoloških izkopavanj na Mostu na Soči, smo z vašim člankom seznanili tudi Zavod za spomeniško varstvo iz Nove Gorice, ki gotovo lahko najbolj merodajno presodi, v kolikšni meri ustreza resnici. Zato vam tudi dobrosedno navajam citat navedenega zavoda:

»Zavod za spomeniško varstvo — Gorica se kot upravni organ za varstvo kulturnih spomenikov že vrsto let srečuje s problemi varovanja pomembnega arheološkega spomenika I. kategorije na Mostu na Soči (prazgodovinska in antična naselbina z grobiščem) in jih v povezavi s krajevnimi, občinskimi in republiški družbenopolitičnimi organi rešuje v mejah doslej danih možnosti zadovoljivo, kar dokazujejo tudi obsežna izkopavanja Goriskega muzeja v zadnjih letih. Izredno pozitivni strokovni rezultati kažejo, da podatki v citiranem članku grobo izkrivljajo podobo prizadevanj spomeniške službe in družbenopolitičnih faktorjev, vsled česar se ZSV Gorica popolnoma distancira od vsebine tega zapisa. Menimo, da je ton tega zapisa hudo žaljiv in izživalen tako za strokovno službo kot za krajanec«.

Nazadnje pa naj dodam samo še to: zdi se mi novinarsko neodgovorno, obsoditi zaradi posameznih izredov celotno prebivalstvo nekega območja za nekulturno; pa naj se to nanaša na Tol-

minsko ali kogar koli drugega. Tudi mi ne smatramo vseh Tržačanov za fašiste, če tam razgraja pečica izgrednikov.«

Predsednik IS SO Tolmin,
Lucijan Rejec, dipl. ing.

Zahvaljujemo se predsedniku Izvršnega sveta Skupščine občine Tolmin dipl. ing. Lucijanu Rejcu za pojasnila.
(Ured.)

ZAPISKI v kurzivu

ČE MAČKU STOPIS NA REP ...

Naša soseda »zavedna Slovenka« kupi vsako nedeljo pred svojo pristno kraško cerkvijo »Famiglia cristiana« in takoj odpre predzadnjo stran, kjer so risane smešnice ...

Moj sin komaj čaka na MLADIKO in šment, tudi on — inteligent — najprej prebere vse tri strani platnic, na prvem mestu seveda Čuka na Obelisku ...

Ko sem tako »pohvalil« navadico drugih — »zavedno sosedo« sem celo malo oplazil — moram povedati še zase: jaz pa v svojem Novem listu najprej preberem Pisma uredništvu in v zadnjih tednih še prej Zapiske v kurzivu. In kaj odkrivam? Čujte:

1: Dopisnik »kraško šilce« je v predzadnji številki N. lista objavil skoro zabavni članek Časi, takšni časi ... in glej, zadnja številka N. lista že prinaša med Pismi uredništvu na prvem mestu odgovor prizadetega. Dopisnik »kraško šilce« je zapisal svojo domislico brez vsakega imena, sedaj pa se neki nekdo na celem podpiše in niti na svoj neločljiv »dr« ne pozabi. Kaj moram reči drugega kot le to: včasih je kar dobro, da človek nima predznaka »dr«, ker ga tako manjkrat polomi ali če ga že polomi, mu je kot navadnemu smrtniku prej odpuščeno. Sicer pa se tu lepše poda zdrava ljudska modrost, napisana v naslovu tega članka ...

2: Pismo prizadetega doktorja je nepričakovano kratko, bolj tako »z visocega«. Zna se celo zahvaliti za pozornost in navete sebi in spet — polom — tudi Katoliškemu glasu, ki ga on uradno gotovo na tem božjem svetu ne predstavlja. Uredništvo »Zapiskov v kurzivu« mu odgovarja, naj se kot Kraševci družijo bolj s Kraševci in ne toliko z nekimi »odličniki«, recimo s srednjeveškimi vitezi, ki jih v Cavani ni več. Toda pazi, zapisnikar, Gralovi vitezi v oni stari mestni ulici še životarijo, le fevdalizma ni več, kakor po vsem laškem škornju še strašijo fašisti, čeprav fašizma ni več. Vsak človeški »izem« z enim podpisom ali z eno vojsko zgine, njegovi stari nepoboljšljivi pripadniki pa še kakšno generacijo preživijo ...

3: V veseli družbi ob teranu smo se oni dan menili tudi o doktorjih. Dejansko so med nami inteligenti z doktorskim naslovom, a se skoro nikoli sami tako ne titulirajo. Pa je »rajtal« eden: doktor iz filozofije ali teologije naj se podpiše, kadar napiše svoj izvirni filozofski ali teološki članek. Drugi pa ga je spodbil: dragi moj, potem bo po tvojem teh visoko zvenceh naslovov kmalu konec, ker naši teologi in filozofi ne pišejo več teoloških in filozofskih člankov, ampak bolj prepisujejo in to samo včasih povedo, zapišejo pa skoro nikoli.

Toliko v nepotrebno obrambo in pojasnilo in oceno »Zapiskov v kurzivu« in »Pisem uredništvu« N. lista. Dopisnik »kraško šilce« pa naj kar naprej vztrajno pušča slabo kri, seveda najprej sebi, potem pa vsem napetim rojakom, ki imajo preveč rdečih krvnih teles!

Tako svetuje novi sodelavec

Teranovec

Važna seja SSk v Nabrežini:

Proti množičnemu naseljevanju v občini

Odbor sekcije Slovenske skupnosti za občino Devin-Nabrežina je na seji, ki je bila v sredo, 7. februarja, poglobljeno razpravljala o »preliminarni študiji za sestavo načrta o ljudskih gradnjah«, ki so jo po naročilu občinske uprave pripravili inž. Giorgetti, arh. Precalli in arh. Robustelli. Izvedenci so svoj

čega prebivalstva in zato temu ustrezno prilagoditi urbanistične instrumente (splošni regulacijski načrt, podrobni urbanistični načrti). Sestava in odobritev načrta o ljudskih gradnjah predpostavljata, po mnenju SSk, da se je uprava, glede na dejanske pogoje in razmere v devinsko-nabrežinski občini, odločila za politiko načrtnega naseljevanja, čemur SSk odločno nasprotuje, ker bi izvajanje takšne politike popolnoma izmaličilo narodnostno, družbeno in gospodarsko podobo občine same.

Takšna politika pa je razvidna iz študije same, saj izvedenci ugotavljajo, da se po obstoječem urbanističnem načrtu lahko v teoriji naseli v občini kakih 30 tisoč prebivalcev ali vsaj 24 tisoč. Če upoštevamo, da je sedaj v občini kakih 8 tisoč prebivalcev in da se po zakonu v področja za ljudske gradnje lahko vključi 40 do 70 odst. zazidljive površine, moremo sklepati, da bo odobritev načrta za ljudske gradnje imela prej ali slej za posledico, da se bo v občino z leti naselilo od 6 do 11 tisoč prebivalcev, to je neprimerno več, kot bi ustrezalo naravnemu razvoju, oziroma naravni rasti domačega prebivalstva.

V katerih krajih občine naj bi se po mnenju omenjenih izvedencev naseljevali novi občani? V svojih zaključkih (stran 11) pravijo izvedenci, da prihajajo v poštev področja v Devinu, Sesljanu in Nabrežini. Po njihovem bi lahko prišle v poštev tudi vasi severno od železniške proge, torej vasi od Trnovce, Šempolaja, Mavhinj, Cerovelj do Medje vasi. Zemljišča in že obstoječa poslopja bi morali nujno razlastiti.

Odbor sekcije SSk za občino Devin-Nabrežina smatra za svojo dolžnost, da seznanjeni slo-

vensko in tudi resnično demokratično italijansko javnost z vsebino tega dokumenta, katerega izvajanje bi imelo naravnost pogubne posledice za slovensko prebivalstvo v devinsko-nabrežinski občini in bi škodilo mirnemu sožitju in razumevanju med obema narodnostnima skupinama.

Odbor je hkrati poveril tajništvu sekcije SSk nalogo, naj priredi vrsto javnih zborovanj po občini, da bo čimveč občanov natančno in pravilno obveščenih o celotni zadevi in da ti na demokratičen način izrazijo svoje nasprotovanje taki politiki občinske uprave.

Odbor je pozval tajništvo sekcije SSk, naj z vsebino dokumenta italijanskih izvedencev seznanijo pristojne organizacije in ustanove slovenske narodnostne manjšine, da se o njem izrečejo.

Svoje predstavništvo v devinsko-nabrežinskem občinskem svetu pa je odbor povabil, naj takoj formalno predlaga, da se ustrezno zniža gradbeni indeks, kar bi bil prvi učinkoviti ukrep za preprečevanje izvajanja škodljive urbanistične in gradbene politike, tako da devinsko-nabrežinska občina ne bi imela več kot 10 tisoč prebivalcev.

—o—

NOVI GENERALNI KONZUL

Za novega jugoslovanskega konzula v Trstu je bil imenovan štefan Cigoj, ki je že nastopil svoje novo službeno mesto. Štefan Cigoj je doma iz Nove Gorice, kjer se je rodil pred 43 leti. Diplomiral je na visoki šoli za politične vede v Ljubljani in je bil do pred kratkim svetnik jugoslovanskega veleposlaništva v Rimu.

—o—

SLOVENSKI KULTURNI KLUB v Trstu

priredi v soboto, 10. februarja,

PREŠERNOVO PROSLAVO

v društvenih prostorih v ulici Donizetti 3.

Govor bo imela prof. Zora Tavčar, program pa bodo pripravili člani. Začetek ob 19.15.

Slovensko deželno gospodarsko združenje, Kmečka zveza Trst in Gorica, Sindikat slovenske šole Trst in Gorica ter Slovenski raziskovalni inštitut prirejajo v petek, 9. februarja 1979 ob 16. uri v mali dvorani Kulturnega doma v Trstu, ul. Petronio 4

JAVNI POSVET O SLOVENSKI VIŠJI SREDNJI ŠOLI TER O POKLICNEM IN STROKOVNEM ŠOLSTVU IN IZOBRAŽEVANJU.

Vabljeni!

elaborat izročili upravi v decembru leta 1978.

Odbor sekcije je uvodoma obžaloval, da je občinska uprava pri tem delu popolnoma prezrla izvedence slovenske narodnosti, čeprav bi ti zaradi poznavanja posebnih razmer v devinsko-nabrežinski občini mogli nuditi dragocen in nenadomestljiv prispevek k izoblikovanju študije same. Odbor je dalje ugotovil, da so bili izvedenci določeni v skladu z logiko strankarske lotizacije, saj je občinski odbor, ki ga sestavljajo pripadniki KPI in PSI, poskrbel, da je poleg inž. Giorgettija (KPI) in arh. Robustellija (PSI) bil v ekipi izvedencev tudi arh. Precalli (KD). V strogo političnem pogledu je jasno, da je pri tem sklepu prišlo v občinskem svetu do koalicije med KPI, PSI in demokristjani, čeprav so slednji v opoziciji in je manjšinski odbor KPI-PSI lahko do sedaj vodil občino le po zaslugi Slovenske skupnosti.

Kar zadeva vsebino študije, je odbor ugotovil, da navaja predvsem demografske podatke in podatke o gradbeni dejavnosti od leta 1961 do 1977. Ti podatki jasno dokazujejo, da v devinsko-nabrežinski občini ni takih pogojev in razmer, ki bi upravičevali ali celo terjali od občinske uprave odobritev načrtov o ljudskih gradnjah, ne glede na to, da devinsko-nabrežinska občina ni po zakonu dolžna imeti take urbanistične instrumente (nima namreč 20 tisoč prebivalcev).

Slovenska skupnost meni, da mora občinska uprava skrbeti le za naravni razvoj doma-

S seje občinskega sveta v Dolini

Po daljšem premoru se je 2. februarja sestala občinski svet v Dolini za potrditev številnih sklepov redne uprave ter še nekaterih drugih problemov. Poleg tega so številni svetovalci postavili razna vprašanja in priporočila. Svetovalci Slovenske skupnosti (Gombač, Petaros, Tul) so iznesli več aktualnih in zanimivih vprašanj. Tako je svetovalec Gombač vprašal pojasnila glede novega načina plačevanja vode, občasnega ropota v tovarni Velikih motorjev ter izvedbenih načrtov za hitro cesto, pri kateri so prizadeti tudi številni prebivalci dolinske občine. Svetovalec Petaros pa je opozoril na že znani problem pokrajinske ceste pod

hišami v Borštu, kjer voda razkrajja cestišče in povzroča nevarne jame.

Več svetovalcev je zanimalo, kako je s prostori otroškega vrtca v Dolini, kjer so nastale številne nevšečnosti, o katerih dnevni tisk ni poročal, čeprav je šlo za splošno javne in znane dogodke. Kot znano, so nad stanjem prostorov, v katerih posluje otroški vrtec v Dolini, posebno zaskrbljeni starši. Deževno vreme je povzročilo, da je začela puščati streha. Tudi naprave centralne kurjave v zadnjem času pomanjkljivo in neredno delujejo.

Predstavniki staršev in osebja so zaradi takšnega stanja sklicali sestanek, na katerega so vabili tudi nekatere občinske upravitelje, da bi jim predočili kritično stanje vrtca. Na prisotne je naredilo slab vtis dejstvo, da ni prišel zraven noben predstavnik občinske uprave. Tako staršem ni ostalo drugega, kakor da so o zaskrbljujočem stanju prostorov obvestili pristojne šolske in druge oblasti.

Glede na vsa ta dejstva je svetovalec dr. Tul vprašal, kaj namerava občinska uprava ukreniti, da se neurejene razmere glede stanja prostorov otroškega vrtca v Dolini čimprej odpravijo.

Župan je odgovoril, da bo občina čimprej poskrbela, da se popravi streha na poslopju otroškega vrtca, ki je bilo očitno predolgo časa zanemarjeno.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so na kakršenkoli način sočustvovali z nami ob izgubi naše predrage mame

PEPKE GERDOL

Za pozorno skrb v času njene bolezni smo še na poseben način hvaležni zdravniku dr. Cvetu Ukmarju, kakor tudi vsem duhovnikom, ki so sodelovali pri žalnem obredu.

Otroci: Marija, Jožko, Gušto
z družinami in Marij duhovnik

Trst, 7.2.1979

ZAPISKI v kurzivu

SOJEVRSTNO ZADRŽANJE

Kaj vsega ne zmore neuklonljiva oseba! Iz direktnih virov smo pred dnevi izvedeli, da je nekdo v Gorici odposlal predsedniku določenega predstavniškega telesa pismo, s katerim spominja na položaj v podgorskem otroškem vrtcu (podobno pismo smo brali tudi v Primorskem dnevniku 21. t.l.). Z vidika učinkovitosti ne vemo, koliko bo dopis zalegel, saj ni znano, da so vse mogoče interpelacije »ekskluziva« samo nekaterih političnih mož. A ta, ki je imel pogum opozoriti na to vprašanje, ni navaden državljan.

Gre za nekoga, ki je bil »predrzen« do take mere, da je šel proti vetru. Kaj je zakrivil? Predvsem, da je zaveden Slovenec, a ne od tistih, ki imajo polna usta »slovenstva«. Ni hotel postati črnobarven, ali bolje, ni prenesel prisile, da bi uporabljal znane metode. Za neizvršeno »kaznivo« dejanje je plačal določeno vsoto (pravijo, da ne previsoko, samo pol milijončka), za poživitev prosvetnega življenja pa iz svojega žepa založil nekoliko več. Pripeljal svojo izkušnost in vsako možno pomoč pri udržitvi slovenske zavesti. A rabsodba je bila nepreklicna: Nezaželen!

A kljub izključitvi se ta »trma« usede za stroj in spiše pismo. Kaj si upa? Ali je to mogoče? Ali ni dovolj jasno, da bo treba nekaj ukreniti? Časi se spreminjajo, vendar!

Še kratka opomba: vsa druga pojavnika nudi trenutno predsedniki nekaterih prosvetnih društev in krovne organizacije, se razume.

POSOŠKA POBUDA

Pred dnevi je v goriških knjigarnah in trafikah zopet zagledala dan revija »Iniziativa Isontina«, revija Centra za politične, gospodarske in socialne raziskave in ki jo ureja odbor, sestavljen v glavnem iz demokrščanskih goriških veljakov. Prišla je na svetlo po več kot šestmesečnem premoru in z decembrskim datumom. Nekoliko kasno, če pomislimo, da verjetno ni problemov za finansiranje podobne revije. A se zdi, da ni šlo za vprašanje denarja. Šlo je verjetno za globlje premike; zdi se, da zaradi iskanja neke »skupne« linije, za odstranitev oporečnikov, po domače povedano. To nam daje razumeti uvodnik, ki ga je napisal sam urednik; izzveni nekako izzivalno, če upoštevamo določene izjave. Vse kaže, da je goriška Krščanska demokracija nezmotljiva, da je najbolj odprta in najbolj napredna stranka, ki lahko izrazi take ljudi, polne poguma in obdarjene z nekimi daljnovidnimi rešitvami. Kaj si sedaj drugi izmišljujejo in protestirajo, kje so bili, ko se je odločalo o goriški politiki? Kaj se sedaj cimerijo in dvigajo glas in se zapirajo v svojo provincialnost in kampanilistično demagogijo? Kdo zna odgovoriti na to vprašanje?!

Potem ko si preberemo skoraj dvajset članov, ki ne obravnavajo drugega kot kulturna vprašanja (slikarstvo, glasba, literatura), lahko na zadnjih straneh opazimo tudi beležke za možen dnevnik o težkem, komaj prehojenem letu. In tu se zopet moramo ustaviti o dveh »zapiskih«, ki pa bi jih ne priporočali vsaj kolikor toliko vestnemu zgodovinarju. Ta bo namreč taval v megli, če bo hotel na primer vedeti, koliko glasov je prejela Slovenska skupnost na lanskim volitvah. Dobil bo glavne podatke o vseh mogočih volilnih premikih: ta gor, oni dol, tretji počez, četrti na levo in tako dalje, a o slovenski stranki ne duha ne sluha.

Delovanje rajonskega sveta iz Pevme

V četrtek, 1. februarja, se je sestal rajonski svet iz Pevme - Oslavja - Štmavra, da bi razpravljali o vprašanju jezna na Soči in o zahtevah, ki jih bodo predstavili občinski upravi ob priliki prihodnjega posvetovanja o proračunu. Najprej je predsednik Bensa povedal nekaj besed o skupščini, ki je bila teden prej in katere se je udeležilo lepo število vaščanov; ob tem je ugotovil, da se niso vse stranke odzvale vabilu in da je treba to pripisati verjetno premajhni občutljivosti teh strank (DC, PSDI in PRI) za direktno konfrontacijo s prebivalstvom. Vsekakor skupščina je uspela in je tudi jasno pokazala, da domačini ne kažejo zanimanja za izgradnjo tega namakalnega bazena na Soči. Člani konzulte so to upoštevali in ob prisotnosti uglednih strokovnjakov ter številnih krajanov sklenili, da dajo negativno mnenje za ta objekt. Predvsem so ugotovili, da bo jez na Soči po vsej verjetnosti zgrajen, ker je to dogovor med obema državama, čeprav se nekateri tehniki zavedajo, da je jez nepotreben; vseeno pa bo prišlo do gradnje in jo bo težko preprečiti. Vendar ima rajonski svet le to možnost, da pove svoje mnenje, tudi zaradi tega, da bi kdo ne rekel, da je rajonski svet na gradnjo tega objekta pristal. Od vsega začetka so prisotni poudarili, da dajejo samo tehnično oceno in ne politične; to pomeni, da se zaradi tega rajonski svet ne postavlja proti italijansko-jugoslovenskim dogovorom in da odbija vsakršno možno mahinacijo. Rajonski svet ugotavlja to, kar so rekli vaščani in svoje stališče utemeljuje na naslednji način. Predvsem je prebivalstvo prepričano, da jez ne prinaša temu kraju nobene koristi; da bo prišlo verjetno do zvišanja vlage oziroma znižanja temperature, kar bo nedvomno škodilo domačemu kmetijstvu in da so možne tudi druge rešitve za namakanje gradiščansko-tržiškega področja. Ob tem je treba še upoštevati, da je ta način namakanja precej zastarel in da bo predstavljal ogromne stroške: samo jez bo stal približno 13 milijard po današnjih cenitvah. Bolj pametno bi bilo

preurediti že obstoječe kanale in postaviti moderne sisteme namakanja. S temi ugotovitvami je rajonski svet skoraj soglasno (vzdržal se je samo en član KPI) sklenil, da to stališče posreduje občinski upravi, istočasno pa odbija vsako možno kritiko, češ da bi to bilo protisosimsko stališče.

V nadaljevanju seje so člani rajonskega sveta sestavili seznam zahtev, ki bi jih morali vključiti v občinski proračun za leto 1979. Na prvem mestu je obnova šolskega poslopja v Pevmi, kar je za to vas bistvenega pomena. O tem vprašanju bodo obvestili tudi Konzulto za slovenska vprašanja v goriški občini, da bi tudi to predstavniško telo vseh Slovencev v Gorici posredovalo pri občinski upravi; poleg tega je rajonski svet sklenil, da bo vzpostavil stike s slovensko Konzulto za obravnavo važnejših vprašanj. Na seji so člani rajonskega sveta obravnavali še druge probleme, za katere zahtevajo, da občinska uprava kaj konkretnega ukrene; gre predvsem za ureditev nekaterih občinskih cest in kanalov, za okrepitev razsvetljave in za stalno čiščenje cest ter za postavitev telefonske kabine v Štmavru. Rajonski svet je podprl tudi pobudo domačinov iz Štmavra, ki so zbrali določeno število podpisov za pobiranje smeti do gostilne pri Mirkotu. Ta seja rajonskega sveta je bila tudi pozitivna, ker so se je udeležili številni domačini, ki so prispevali nekatere predloge, zato da bi delovanje konzulte bilo bolj učinkovito; tako so se zmenili, da bodo v kratkem priredili nekaj sestankov s slovenskimi izvoljenimi predstavniki v občinskem svetu in s člani Gorske skupnosti. Iznesli so tudi predlog, da bi organizirali širše predavanje o novem psihiatričnem zakonu in o oskrbi duševno prizadetih. Vsi prisotni so bili mnenja, da je treba stalno skrbeti za obveščanje javnosti o krajevnih potrebah in za prirejanje večjih zborovanj in srečanj z domačim prebivalstvom.

—o—

DAROVI IN PRISPEVKI

A. L. je daroval v tiskovni sklad Lir 2.000.

Visoko narasla Soča

Letošnja zima je precej nenavadna v vseh pogledih. Po večkratnih snežnih padavinah in hudem mrazu je bilo konec januarja na vrsti močno deževje, kateremu se je pridružila še odjuga, tako da smo zadnje nedeljo v januarju zabeležili izreden pojav visokih voda po vsem področju Soče. Reka je namreč narasla tudi do pet metrov in še več v nekaterih krajih. Starejši ljudje se že dolgo let ne spominjajo nečesa podobnega. Kaže, da je Soča narasla do take mere približno pred 40 leti. Nekatere

vasi v Posočju so bile celo ogrožene, pri pevmskem mostu se je voda dvignila za šest metrov, njive v Sovodnjah in tudi niže proti Gradišču so bile popolnoma poplavljenе; voda je zajela tudi črpalno napravo pri Petovljah, tako da so bila nekatera področja Sovodenj in Doberdoba celo brez pitne vode za nekaj časa, Pevmica je pod Štmavrom pokrila številna polja, ločniški most so zaprli za promet in prav tako tudi most pri Gradišču. Na cesti med Faro in Vilešem je prišlo do usada avtoceste. Hude so bile razmere tudi v gornjem delu Soče, od Tolmina do Bovca, tako da so bili prisiljeni odpreti vse zapornice pri hidrocentralnih objektih in ogromne površine so bile poplavljenе v okolici Tolmina ter pri Sv. Luciji, kjer se Idrijca izliva v Sočo. Težave so bile tudi v nižinskem delu, kjer so zabeležili pojav izredno visoke plime.

—o—

V nedeljo, 4. t.m., je bil v Nabrežini občni zbor Prosvetnega društva I. Gruđen in športnega društva Sokol. Občnega zbora se je udeležilo lepo število članov. Pred zaključkom je bil izvoljen novi, 28-članski odbor. Daljše poročilo bomo objavili prihodnjak.

Kmalu zatem pa bo lahko prebral svojevrstne »nasvete« Slovincem v Italiji, ki naj ne hodijo toliko v Rim od Poncija do Pilata, ki naj ne jokajo vedno o svoji majhnosti in ki naj ne ustvarjajo problemov tako imenovani italijanski večini; naj bodo manj demagoški, saj so vedno živeli v tako lepem miru s svojimi sosedi. Ne vemo, če bodo zainteresirani razumeli smisla teh besed, imamo določene dyome, ker jih poznamo kot zelo občutljive. V Gorici živimo v redu in miru, kaj mislite! Ne kalite tega miru!

GORIŠKO SILO

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Študija o grbih slovenskih dežel

V koledarju Družbe sv. Mohorja v Celovcu za leto 1979 je gotovo najboljši in najzanimivejši spis študija Vinkota Mirta o grbih slovenskih dežel v srednjem veku. Študija ima naslov »Grbi slovenskih dežel v slavnostnem pohodu cesarja Maksimilijana I.«. Vinko Mirt je odličn grboslovec, najboljši, kar smo jih kdaj imeli Slovenci, in razen tega zna spraviti to panogo znanosti v organski odnos s slovensko zgodovino in slovensko narodno individualnostjo, česar ljudje, ki so se pred njim ukvarjali z grboslovjem na Slovenskem, niso znali. Ravno zato smo imeli v modernem veku za svoje narodne grbe razne fantazijske tvorbe brez vsake heraldične in zgodovinske vrednosti, medtem ko so pravi slovenski narodni grbi med najstarejšimi in najzanimivejšimi v Evropi. Mirt, ki živi v Braziliji in je predsednik brazilsko-slovenskega heraldičnega društva, je objavil že prej več študij o slovenskih grbih. Kaj pomeni ta veja znanosti in kaj bi morala pomeniti tudi za Slovence, piše sam v uvodu svoje študije:

»Večina Slovencev prav malo pozna svojo zgodovinsko preteklost... V okviru tega spisa ni primerno razčlenjevati vseh dejavnikov in nagibov, ki so krivi tega stanja. Pa vendar je za slovenski narod nadvse pomembno objektivno podajanje in znanje naše slovenske preteklosti in zdajšnjosti, na vseh poljih slovenskega življenja. ...Kolikokrat je bila naša zgodovina popačena in izkrivljena! Omenimo naj samo tisto škodljivo podajanje zgodovine, ki izvira iz kompleksa manjvrednosti, morda prirojenega, prav gotovo pa privzgojenega, še večkrat pa iz egoističnega oportunitizma, vedno pa v službi tujih gospodarjev, ideologij in političnih mitov (avstrijakantstvo, ilirizem, jugoslovanstvo, unitarizem in podobne sodobne variante). Za nas Slovence in za našo prihodnost je zato največjega pomena, da študiramo slovensko preteklost, da objektivno analiziramo slovensko zgodovino in to v luči slovenstva in slovenskega stališča... Historia vitae magistra, zgodovina je učiteljica življenja — nadaljuje heraldik Vinko Mirt. Ja, učiteljica življenja in narodov. Heraldika, ki je pomožna veda zgodovine, pa nam v podobah in simbolih kaže slovensko preteklost in zgodovino. Tudi heraldika nam dokazuje da Slovenci nikdar nismo bili »narod hlapcev in pastirjev«, trditev nekaterih zgodovinarjev in pisunov. Praporji in grbi slovenskih dežel ponosno plapolajo v slavnostnem sprevedu

cesarja Maksimilijana I. skupaj s prapori flamskih, nizozemskih, burgundskih, švicarskih, nemških in drugih dežel. Ljudje slovenskega rodu in iz slovenskih dežel delujejo tudi v tej dobi na najvišjih državnih in cerkvenih položajih...« Avtor se v opombi pod črto zahvaljuje številnim Slovincem, od katerih je prejel pismena priznanja in pobude, pa tudi vprašanja o slovenski heraldiki. Ta pisma so prišla iz Slovenije, Avstrije, Italije, Francije, Nemčije, Avstralije, Združenih držav in Argentine.

Potem pa obširno spregovori o grbih slovenskih dežel in njihovi zgodovini, predvsem na osnovi znamenite, danes izredno redke knjige »Triumphzug« (Zmagoslavni spreved), za katero je zasnoval načrt sam cesar Maksimilijan I., ki se je sam pohvalil, da zna slovensko, in zbral za to delo najboljše takratne umetnike, celo Albrehta Dürerja, da so vrezali slike, med njimi podobe vitezov, ki nosijo zastave z grbi, na častnem mestu grbe slovenskih dežel. Zanimiva sta s stališča te študije Vinka Mirta zlasti kranjski grb kot grb tedaj že osrednje slovenske dežele — sinji orel — in grb Slovenske (Vindske) marke; ta je obsegala današnjo osrednjo Slovenijo s Celjem. Njen grb je prikazoval stiliziran klobuk z vrvicami in šopi, simbol slovensko - karantanskega svobodnjaštva, koseštva, dediščino in spomin nekdanje karantanske slovenske države (klobuk kneza pri ustoličenju!), iz ka-

tere se je razvila Avstrija, čeprav je jezikovno pomencena. Dejstvo je, da bi danes ne bilo Avstrije, če bi ne bilo prej karantanske države, katere tradicijo je prevzela. V knjigi »Triumphzug« pa je prikazan tudi tržaški grb, pa tudi grb dunajskega škofa in glasbenika Jurija Slatkonja, ki je bil doma s Kranjskega in plemenitega rodu, v grbu pa je imel zlatega konja, ker so si pač razlagali priimek Slatkonja iz besed zlati konj.

Tu nam ni mogoče obširneje poročati o tej izredno zanimivi Mirtovi študiji, važni za slovensko zgodovino in njeno osvetlitev, opozarjamo pa nanjo bravece, ki jih zanimata slovenska heraldika in resnična, ne od tujih zgodovinarjev in od občutka manjvrednosti potrjena zgodovina slovenskega naroda.

Žal da ostala vsebina letošnjega koledarja celovške Mohorjeve družbe ni na enaki višini. Imamo vtis, da je bil urejen v naglici in da je prišlo vanj, kar je pač naneslo. Mnogo je tiskarskih napak. Tako je npr. pri navedbi obveznih cerkvenih praznikov izpuščena Velika noč. Mnogo je mašil (vicev). Tudi ilustrativno je koledar zelo reven. Tega ne odtehtajo že od drugod znane barvne fotografije. Manjkajo celo tradicionalne umetniške ilustracije v koledarskem delu. Kje so časi, ko so bili koledarji Mohorjevih družb ilustrativno, po prispevkih likovnih umetnikov, vzorni! V skrbno urejenem koledarju bi tudi taki kvalitetni prispevki, kot je Mirtov in še kak, prišli bolj do veljave. Menimo, da bi moralo uredništvo celovških mohorjevih knjig spet posvetiti veliko večjo pažnjo urejanju, pa tudi knjižnemu programu, da se ne bo spet znašel v njem preveden roman, ki je (kot v zadnji zbirki) komaj kaj več kot šund, nesprejemljiv za kristjane (samomor in življenjska zlaganost!) tudi idejno.

Gostovanje ljubljanske Opere

Zamejska slovenska javnost z navdušenjem vsakokrat pozdravi ljubljanske umetnike, ko pridejo k nam gostovat v dramski, operni ali baletni predstavi. Ob takih priložnostih so vstopnice v naših gledališčih povsem razprodane, kar je zgovoren dokaz, da je za nas vsako gostovanje res nekaj izjemnega. Taka ljubezen pa je večkrat le slabo povrnjena. Ta ugotovitev v polnem velja za gostovanje ljubljanske Opere z »Jevgenijem Onjeginom«, saj je predstava prešla okvir gledališkega nastopa in z neposrednim radijskim prenosom dosegla — vsaj v teoriji — vsako slovensko družino v zamejstvu.

Razočaranje nad nastopom solistov, zboru in orkestra je še toliko bolj pekoče, saj so se v

Kulturnem domu zbrali tudi mnogi italijanski ljubitelji operne glasbe. Bledga vtisa ne more opravičevati slab dan celotnega ansambla na petkovi prvi predstavi, ki se je dokaj popravil pri sobotni ponovitvi. Kaj lahko se je pri marsikom porodil sum, da ljubljanski gostje podcenjujejo naše občinstvo kot manj zahtevno in kulturno kritično nerazvito.

In vendar je posrečena, dobro zamišljena in funkcionalna scena dajala misliti na vrhunsko predstavo. Tudi začetne nejasnosti in plitkost orkestra smo pripisovali še neugretim orkestrašem. Iz minute v minuto smo zaman pričakovali, da bodo nedostatki odpadli in da bo sovjetski dirigent Kožuharov končno le vžil posamezne instrumente v enoto. Toda med celotno predstavo ni Kožuharov privedel nobenega od tipično romantičnih odtenkov glasbe Čajkovskega do kraja.

Med solisti sta izstopala edinole Zlata Ognjanovič kot Tatjana in Ivan Sancin kot grof Gremin (njegova arija v zadnjem dejanju je edini biser celotne predstave). Ognjanovičeva je kljub telesni obilnosti prikazala romantično Tatjano v polnem romantičnem razpletu, še posebej pa nas je navdušila v drugem prizoru med pisanjem Onjeginu. Njen glas je bil mehek, vendar močan v fortisimih, prijeten in barvit. Basist Sancin je svojo sicer manjšo vlogo izkristaliziral do potankosti, tako glasovno kot tudi scensko. Svojo ljubezen do Tatjane je izpel ne samo glasovno brezhibno, pač pa tudi čustveno doživeto. Čast ljubljanskega gledališča je torej v Trstu rešil prav Tržačan, Ivan Sancin.

Deloma je izpolnil pričakovanja tudi tenorist Reja, predvsem v ariji pred dvobojem, povsem podpopvprečen glasovno in scensko pa je bil baritonist Koritnik v naslovni vlogi.

Zadnja številka revije »Znamenje«

Zadnja, šesta (1978) številka revije Znamenje, ki jo izdaja Mohorjeva družba v Celju in v katere izdajateljskem svetu so poleg drugih Vekoslav Grmič, Vitko Musek, Jože Rajhman, Alenka Rebuluta, Rafko Vodeb kot glavni urednik, France Vodnik kot odgovorni urednik in Jurij Zalokar, prinaša na uvodnem mestu izjavo z naslovom »Splošna usmeritev revije v letu 1979«, sprejeto na zboru sodelavcev. V njej je rečeno med drugim, da bo imela revija »ustvarjalno kritičen odnos zlasti do cerkvene stvarnosti...«, da bo skušala pozitivno vplivati na razvoj koncilski misli za naš čas in prostor, saj je središče njenega zanimanja človek v konkretni slovenski situaciji, ...da bo upoštevala predvsem položaj vernikov in verskih skupnosti«, ker da je razprava o pravnem položaju verskih skupnosti v skupščini SRS pokazala, »da se veren človek resnično lahko včleni kot enakopraven član

v samoupravno socialistično družbo in da so primeri zaviranja v tem pogledu vedno bolj redki«, itd. Prizadevala si bo za odprt in iskren dialog, za premagovanje ovir pri zidanju lepše prihodnosti za vse člane skupnosti, za preprečevanje kakršnekoli delitve občanov na verne in neverujoče ter za odločno zavračanje poskusov, da bi kdorkoli vsiljeval svojo voljo drugim ali da bi kdo komu omejeval pravice zaradi njegovega verskega prepričanja.

Sledi esej »Koordinate sreče«, ki ga je napisal Lojze Bratina in v katerem razpravlja o krščanski sreči. »Kdo nam je le vtepel v glavo, da se to govori veselijo naših kislih obrazov?« vzklika in zaključuje: »Krščanska sreča pa je sreča življenja, in to življenje v polnosti; življenje, ki nas spočenja, in življenje, ki nas obdaja; materinska in

(Dalje na 8. strani)

S TRŽAŠKEGA

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Sezona 1978-79

BERTOLT BRECHT

MATI KORAJŽA IN NJENI OTROCI

Prevod MILE KLOPČIČ
 Scena META HOČEVAR
 Kostumi META HOČEVAR in MARIJA VIDAU
 Glasba ALEKSANDER VODOPIVEC
 Dramaturg in lektor MARKO SLODNJAK
 Asistent režije BORIS KOBAL
 Režija JOŽE BABIČ

Premiera:

v petek, 16. februarja, ob 20.30 ABONMA RED A -
premijski

Ponovitve:

v soboto, 17. februarja, ob 20.30 ABONMA RED B -
prva sobota po premieriv nedeljo, 18. februarja, ob 16. uri ABONMA RED
C - prva nedelja po premieri

—o—

DRUŠTVO SLOVENSKIH IZOBRAZENECV

Trst - Ulica Donizetti 3

vabi na okroglo mizo

SEDANJI POLITIČNI POLOŽAJ V DRŽAVI
IN DEŽELI V PRIČAKOVANJU EVROPSKIH
VOLITEV IN GLOBALNE ZAŠČITE
SLOVENCEV V ITALIJI

v ponedeljek, 12. februarja, ob 20.15.

—o—

Slovenska prosveta in Društvo slovenskih izobražencev sta v ponedeljek, 5. t.m., priredila v Peterlinovi dvorani v Trstu osrednjo Prešernovo proslavo. Ob tej priložnosti so podelili priznanja »Mladi oder« in razglasili izid VII. natečaja Mladike. Na Prešernovi proslavi je bil slavnostni govornik vseučiliški profesor Jože Pirjevec. Daljše poročilo o tej pomembni prireditvi v prihodnji številki.

Vesti z onstran meje

V nedeljo, 14. januarja je bila na Mirenskem Gradu tradicionalna božičnica, ki jo je letos že tretjič zapored priredilo Goriško pastoralno področje (ozemlje novogoriške in dornberške dekanije). To versko - kulturno prireditev na Mirenskem Gradu poznajo že nekaj let, vendar je v začetku na njej sodeloval v glavnem domači cerkveni pevski zbor, enkrat pa je gostoval tudi moški pevski zbor »Mirko Filej« iz Gorice. Ko je organizacijo božičnice pred dobrima dvema letoma prevzelo Goriško pastoralno področje, je dobila širši značaj in so na njej začeli sodelovati pevski zbori predvsem iz spodnjega dela Vipavske

Novost letošnje božičnice je, da se je domačim pevskim zborom pridružil kot gost cerkveni pevski zbor iz Doberdoba, ki ga vodi Karlo Lavrenčič, na orgle pa spremlja njegov sin Hilarij. Znano je, da se je ta zbor v zadnjih letih razvil v ubrano pevsko skupino, kar je s svojim nastopom na Gradu še potrdil. Zapel je dve pesmi, Tomčevo »Zvezde žarijo« in Gržinčič-Filejevo »Marija daj mi Jezusa«. Želeti je, da bi prireditelji odslej stalno vabili na gradensko božičnico tudi zbor iz zamejstva. Poleg Doberdobcev, ki so na božičnici nastopili prvi, smo slišali še cerkvene zборе iz Branika (dirigent Marijan Pavlica), Dornberka (Joško Harej), s Kapele (p. Lojze Kos), iz Mirna (Venceslav Budin), z Vogrskega (Branco Marvin) in iz Vrtojbe (vodita ga Joško Kragelj in Željko Bagon). Pred božičnico je bila maša, med katero so združeni pevski zbori pod vodstvom Jožkota Kraglja peli v prezbiteriju, samostojni nastop pa so izvedli na koru. Zanimivo je, da so bili vsi nastopajoči zbori mešani, saj nismo slišali niti enega moškega ali ženskega, čemur smo v preteklosti že bili priča.

Bralce v zamejstvu bo gotovo zanimala tudi vest, da je 6. januarja t. l. na Kapeli pri Novi Gorici umrl Anton Požar starejši, po kanonični starosti najstarejši duhovnik koprške škofije. Rodil se je 13. junija 1892 v Trstu, mašnik pa je postal 24. junija 1916 v Ljubljani. Še istega leta je bil imenovan za kaplana v Sežani, nato v Dolini, kasneje je služboval na Vrdeli v Trstu, leta 1922 pa je postal župnik pri Sv. Antonu pri Kopru (danes Pridvor). Leta 1930 je bil imenovan za župnika v Marežigah in od tu nekaj časa soupravljal tudi Pomjan. Ko je oslabele, se je umaknil k Sv. Brigiti (župnija Lazaret - Bertoki), kasneje pa se je preselil v frančiškanski samostan na Kapeli pri Novi Gorici. Pokojnik je zelo dobro poznal slovensko istrsko ljudstvo, saj je tam preživel najviharnejša leta njegove zgodovine. Ob spremstvu koprškega škofa dr. Janeza Jenka, številnih duhovnikov in vernikov so ga pokopali na novem novogoriškem pokopališču v Rožni dolini.

—o—

ŠTEVERJANSKI VESTNIK
V ENAJSTO LETO

Zadnje dni januarja je izšla prva številka letošnjega Števerjanskega vestnika, ki stopa v enajsto leto. V uvodniku je izrecno rečeno, da bo vestnik izhajal stalno, ker se uredniški odbor zaveda, da je izdajanje te publikacije važno, kar je izraz našega delovanja in si je že ustvaril določen krog bralcev, ki vestno in tudi kritično presojajo domače glasilo. K temu bi dodali, da je vestnik poleg tega tudi termometer naše žilavosti in predragocenega kulturnega udejstvovanja; tudi ta številka prinaša poročila o važnejših kulturnih dogodkih in nekaj statističnih podatkov. Objavljeni so tudi nekateri polemični zapisi.

Saša Rudolf Čar Macumbe

Pred povratkom v domovino s potepanja po Južni Ameriki se je seveda treba založiti z darilci in spominki za sorodnike in prijatelje. Izredno dobro bodo sprejeti kipci in najrazličnejši predmeti iz oniksa ali polplemenitega kremenjaka. Izbira je široka od pepelnikov pa do živali in živalic v miniaturi, najrazličnejšega sadja v vseh mogućih velikostih in oblikah, šahovskih figur in šahovnic in tako dalje. Negativna stran tovrstnih darilc je njihova teža, kajti čim bomo zaprli kovčke, bomo spoznali, da smo znatno presegle predpisano težo za prekoceanske polete. Edinole srečnež, ki bo letel v prvem razredu, ne bo imel teh problemov.

Ženske bomo razveselili s tipičnimi brazilskimi ogrlicami, ki so v Rio zelo poceni, pa naj gre za okraske iz nanizanih posušenih kavni zrn, ali pa lesenih kock in kroglic. Svetovali bi le, da jih ne kupite na vrhu Sladkorne gore ali Corcovada, pač pa v eni izmed tolikih trgovin in trgovinic na Avenidi Nuestra senhora de Copacabana ali v rua Barata Ribeiro. Če želite povsem osrečiti žensko, ki je navdušena kopalka, potem imate na voljo živobarvna plažna ogrinjala »pareo«.

Kdor želi osrečiti znanca z zahtevnejšimi darili, se bo pač moral odločiti za obisk draguljarne, verjetno ne najdražje kot je Steiner na Avenidi Atlantica, pač pa na stotine drugih, ki ne prodajajo zgolj montiranih draguljev, pač pa tudi posamezne kamne. Obenem si boste lahko ogledali lapidarnico in videli, kako brusijo drage in napol drage kamne. Že sam obisk lapidarnice je enkratno doživetje, čeprav boste potem — ob toliki količini dragega kamenja — verjetno mnogo manj cenili dragulje.

Na razpolago so nakupi za vse župe, od kvarza bleščечеge v rožnati ali modrikasti barvi, ki ga dobite napol zastonj, pa do navadnih, črnih ali ognjenih opalov. Za nekaj tisoč lir dobite topaze in agate, ki pa jih ne gre podariti vraževernim ženskam, češ da prinašajo smolo. Tu so še mnogi dragi kamni, ki jih pri nas skoraj ne poznamo, zlatarji pravijo, da so to dragulji bodočnosti, ko na svetu ne bo več smaragdov in rubinov. Predvsem rubinov, ki so na svetovnem tržišču najredkejši in torej tudi najdražji (visoko nad briljanti), je le še zelo malo, celo v Indiji, ki je domovina rdeče kamene lepote.

Najzahtevnejši kupec se bo odločil za

akvamarin ali celo za smaragd, ki v nobenem primeru ne bo popolnoma čist, pač pa posejan s črnimi venami. Toda strokovnjaki pravijo, da je to povsem naravno, saj v naravi praktično sploh ni čistih smaragdov. Cena bo šla sicer v desetisoče lir, vendar bo v primerjavi z našimi cenami skoraj smešno nizka.

Vsekakor se splača dragocene kamne kupiti nemontirane, ne samo ker je sorazmerno cena zlatu in izdelavi visoka, pač pa tudi in predvsem, ker so okusi brazilskih oblikovalcev draguljev, pa naj bodo prstani, uhani ali ogrlice, dokaj zastareli in za nas povsem izven mode.

Kamen — pa naj bo tudi skromni rubinit — bo zablestel v vsej svoji lepoti, če ga boste dali doma montirati. Tudi če vas bo zlato in obdelava stala trikrat več kot sam kamen, boste dobili dragulj neizmerne lepote, obenem pa tudi za ceno, ki bo vsaj trikrat nižja kot pri nas.

Kupca pa je seveda treba opozoriti, naj ne kupuje povsod, pač pa naj se pri domačinih prepriča, da ga prodajalec ne bo opeharil z industrijsko ponaredbo.

Ti spominki vas bodo skupno s posnetimi fotografijami še dolgo po povratku v domovino spominjali na čudovite dni sredi tropske Švice, svetovne prestolnice nogometa s štadionom Maracana, ki lahko sprejme do 200 tisoč navijačev, čudovito deželo sonca, zelenja, morja in veselja.

(Konec)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

OOOO Poslovenil Oton Župančič OOOOOOOOOO 37 OOOOO

Potemtakem je torej takrat prišel prepozno in čemu se je tolikanj trudil. Priklical si je v spomin lanski dogodek: Karolusov skedenj je gorel, in Edevart je stekel doli h 'Galebu' po platnena vedra. Ko se je vrnil od obale, je pogrešil Ragno in takoj stekel stran in je iskal. Našel jo je v grmovju. Čeprav je bila še dete, jo je našel v grmovju. Da, v tistem kratkem času, ko je bil pri morju, se je zgodilo — očitno je bila voljna. Zakaj jo je imel prav za prav rad? Ona ni mislila nanj, niti trenutke ne, takoj se je vdala. Saj se je spominjal tudi iz šolske dobe, da ji ni bilo kdo ve kaj do njega, on je znal samo slabo brati in je sedel malone zmeraj tako zapuščen in ni znal ničesar na pamet, drugi so se mu smejali in ona se mu je smejala. Zdaj je premišljal vse to in se grizel, da je bil tudi pozneje še enkrat norec in jo je hotel rešiti: to je bilo takrat, ko jo je hotel vzeti ladjar Skaaro v svojo kabino — zakaj se je zopet potrudil! Avgust bi bil rekel: »Srečno pot, pojdi s Skaarom!«

Mogoče je bilo v njem nekaj užaljene ničemurnosti, pa kaj to? On se je več let v mislih ukvarjal z njo, hranil je spomin nežno v svojem srcu, ni še dolgo tega, komaj nekaj mesecev. Zdaj je prišla v svoji nesreči k njemu. Noče biti zopet norec.

»Ali premišljaš o tem?« je vprašala plaho.

»O čem? Ne,« jo je zavrnil, »jaz nimam s tem nič opravka.«

»Ne,« je rekla topo in si ni upala govoriti dalje.

Ni bilo dolgo, pa se je on zamislil. Ali je bil sam za las boljši? Ako bi ji zdaj povedal svojo ljubavno zgodbo? Slabši je bil in ne boljši. Postal je krotak in je rekel: »Ne vem, kaj naj ti svetujem.«

Vstalo ji je zopet upanje, in govorila je dalje, oči so se ji lesketale od vere vanj: »Saj, ampak nemara bi založil zame dobro besedo.«

»Dobro besedo? Ne vem, ali bi tukaj dobra beseda dobro mesto našla,« je odgovoril. Edevart je začutil, kako ga je nenadoma pogrelo: kljub vsemu je bilo vendarle tako, da je prišel velik pes, ki se mu ne moreš ustaviti, in je otroku odgriznil kos mesa iz meče, tako je bilo to. Edevart je bil zdaj, kakor od nekdanj, naglo odločen, kljubotno je premislil izhod in rekel: »Zdaj se ne utegnem odtrgati od vsega, kar imam tukaj v rokah —«

»Seveda ne,« mu je hitela pritrjevati.

»Ampak če hočeš počakati do sobote večer, se odpeljem v severni zaliv.«

»Bog ti povrni!« je vzkliknila in segla z obema rokama proti njemu. Bila je nebogljen kretnja, in res se je sredi poti ustavila, on je bil hkrati globoko ginjen, ustnice so mu drhtele.

»Ne verjamem, da se bo smejal, kadar bom jaz z njim govoril,« je rekel trdo.

»Ne, ah ne —«

Tam je sedela. To je bila Ragna, mala Ragna, kakor je hodila v šolo. Ragna od iger in s paše, tako lepa je bila takrat in tako lepo se je smejala z usti. Spomnil se je, da mu je večkrat, kadar ji je prišel blizu, sladko presunilo prsi.

Sedela je v ponošeni obleki, zeleno in višnjevo kockasti, toda z zapranimi barvami; pri slankih ni mogla pomagati in ni služila denarja kakor druge. Zgoraj izza vrata ji je gledal kos srajce, opazil je, da je bil na ovratniku star, teman, rožen gumb, prevlačen s platnom, a bil je prišit z belo nitjo. Ta gumb bi lahko pomenil nemarnost z njene strani, pa to prav gotovo ne, najbrže ni imela boljšega. Nelepo je bilo videti. Na nogah je imela copate z lesenimi podplati, kakršne so sploh nosili v zalivu.

Kar vroče je zaplalo po njem iz usmiljenja s tem bornim detetom, in potegnil je izpod postelje zaboj. Ves čas že je mislil na to, da, Ragno si je predstavljal z ogrinjalom in krilom takoj, ko je zvedel, da je mati umrla. »Poglej,« je rekel surovo, da ne bi pokazal svoje slabosti, »tele cunje lahko vzameš!«

To je bilo povedano tako rezko in čvrsto, a tako nerazumljivo, pomišljala si je, pogledala najprej njega in nato obleko. Položil ji je obleko v krilo in izjavil na kratko, da jo je kupil za svojo mater, ali mati je umrla in je zdaj ne more več rabiti. Njegovi sestri da sta premajhni. —

Da, ampak da bi vse to dobila, slišala je in videla, zajokala je, in da bi zatajila solze, se je bedasto zasmejala, da je kar ni bilo spoznati. Ko mu je v zahvalo segla v roko, ni mogla izpregovoriti besede, samo ihtela je, roka ji je bila velika in zalita, a brez moči, medla. Njena ginjenost je bila malone brez sramu, pregola, ni se brigala za to, da se ji je cedilo iz nosa, da je spustila en kos na tla, ko je gledala drugega.

»Pomeri si jo,« je rekel, in že naslednji trenutek mu je bilo žal. Zavedel se je, da zdaj ne more obleči tega krila, zato jo je prijel brez vseh okolišev za roko, jo potegnil s klopi in ji položil ogrinjalo okrog ram.

O, to ogrinjalo, natanko tisto, česar je zdaj potrebovala in česar bi bila potrebovala zadnjega pol leta, da bi se bila v njem skrivala! Stala je z njim in gledala po sebi, krasno, brez primere, s svilenimi vrpčami ob robu, nobena nima takega ogrinjala, to ji je izravnavalo postavo, to je zakrivalo njeno stanje, bilo je, kakor da je že rodila. »Če bi mi bil kdo to davi rekel!« je ponavljala ven in ven, »če bi mi bil kdo to rekel!« Malo se je zopet sesedla na klop, še vedno z ogrinjalom na plečih.

Edevart: »Hm! Da, tak prihodnjo nedeljo zvečer. Ponoči bom tam. Nato ga v nedeljo poiščem in bom v ponedeljek zjutraj še za časa zopet doma.«

»Oh, da, to je preveč,« je mrmrala ona. Ali zdaj kakor da ji ni bilo več tolikanj do tega, kaj bo delal on prihodnjo soboto večer, ukvarjala se je s svojim ogrinjalom, svojo gizdo, in je bila zopet samo dete.

»Zdaj pa kosilo,« se je spomnil Edevart.

Toda, ko sta prišla na palubo, je Ragna tako utihnila in je morala nekolikokrat pljunuti čez ograjo, skušala se je delati, kakor da ni prav nič in kakor da ji je čisto dobro, toda opazil je, da bi rada na obalo. Naglo jo je preveslal k čolnarnam.

(Dalje)

Zadnja številka...

(Nadaljevanje s 6. strani)

očetovska sreča. Čeprav to polnost, to srečo vsakdo živi na svoj način, pač v življenju, ki ga živiš...«

Vekoslav Grmič objavlja nedolgo teološko študijo pod naslovom »Predstava Boga, ki spreminja svojo podobo«. Študija je zanimiva, ker nekako obračunava s preveč abstraktno in statično predstavo Boga, kot nam jo je vsiljevala stara teologija, predstavo, ki je ostala nedojemljiva in tuja ne samo preprostim, ampak tudi izobraženim ljudem. Grmič pravi med drugim: »Za vero v Boga, kakor jo pojmuje sv. pismo, je bistveno, da ne pomeni kakakšnega abstraktnega spoznavanja in priznavanja Boga, temveč pomeni isto kakor Bog doživeti, izkusiti, zanj tudi pričevati. Tako pojmujejo vero svetopisemske knjige stare zaveze, pa tudi knjige nove zaveze. Bog se razodeva v življenju posameznega človeka in prav tako v življenju človeške skupnosti. Človek se srečuje z njim v stvareh, dogodkih in ljudeh. Zato pa tudi vse spremembe v človeku in zunaj njega odsevajo v njegovih predstavah o Bogu in v podobah, ki nanje predstave kažejo. Lahko bi rekli: čim bolj je vera živa, čim bolj je resnično povezana z vsem človekovim življenjem, tako da predstavlja zanj posebno bivanjsko razsežnost, slog življenja in dela, tem bolj je to spreminjanje njegovih predstav o Bogu mogoče opaziti, saj se človekovo življenje nenehno spreminja. Nehote se lahko tukaj spomnimo — pripominja Grmič — na besede apostola Pavla, ki pravi: »Ko sem bil otrok, sem govoril kot otrok, mislil kakor otrok, sodil kakor otrok; ko sem pa postal mož, sem pustil, kar je bilo otroškega.«

Jože Rajhman pa piše o »Bogu v zavesti največjih mistikov«; imamo pa vtis, da obstaja ponekod veliko bolj nejasen kot Grmič in skoro dvoumen, npr. v odstavku »Mislim, da je prav takšno gledanje omogočilo, da se krščanstvo novejšega časa znajde v širših okvirih ter pomaga Cerkvi iz tesnih spon dogmatizma in institucionalizma v nova obzorja«. Kakšna so ta nova obzorja brez dogem in cerkvenih institucij, se nehote vpraša bravec. Ali bi se krščanstvo s tem ne razblinilo in se prilagajalo novim institucijam, ki pa ne bi bile več cerkvene, ampak morda institucije kakega totalitarnega sistema?

Stanko Janežič je prispeval razpravo »Bog nekrščanskih verstev«, Jurij Zalokar pa objavlja razmišljanje pod naslovom »Mit o povratku k izvirom v našem času«. Zanimivo je zlasti njegovo razpravljanje o smrti. V reviji najdemo še več podobnih člankov in tudi nekaj pripovedne proze, kar vzbuja pozornost in upe, da se bo le pojavil kak nov dober pisatelj. Tudi rubrike na koncu so zanimive. V njih najdemo med drugim članek o »Dejanju«, ki je začelo izhajati pred 40 leti. Napisal ga je Vitko Musek.

—o—

Slovenski klub v Trstu je v torek, 6. t.m., organiziral prireditvi, ki sta res potekali v znamenju Prešerna in slovenske kulture. Najprej je bilo odprtje razstave najnovejših del slikarja Rudolfa Saksida, ki ga je občinstvu predstavil prof. Josip Tavčar. Pesnik Ciril Zlobec in hrvaški pesnik Slavko Mihalič sta nato v svojih izvajanjih poudarila pomen slovenske lirike za Hrvate ter pomen hrvaške lirike za Slovence. Oba sta namreč tudi prevajalca iz hrvaščine oziroma slovenščine.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151